

EBERT

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2011. február 3.*

A C-359/09. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Fővárosi Ítéltábla (Magyarország) a Bírósághoz 2009. szeptember 7-én érkezett, 2009. június 23-i határozatával terjesztett elő az előtte

Donat Cornelius Ebert

és

a **Budapesti Ügyvédi Kamara**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, K. Schiemann, L. Bay Larsen (előadó), C. Toader és A. Prechal bírák,

* Az eljárás nyelve: magyar.

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,
hivatalvezető: Fülöp B. tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. szeptember 16-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a személyesen eljáró D. C. Ebert Rechtsanwalt,
- a Budapesti Ügyvédi Kamara képviseletében Kiss P. és Köves P. ügyvédek,
- a magyar kormány képviseletében Fazekas J., Fehér M. és Tóth Zs., meghatalmazotti minőségben,
- a cseh kormány képviseletében M. Smolek, meghatalmazotti minőségben,
- a spanyol kormány képviseletében J. López-Medel Bascones, meghatalmazotti minőségben,
- az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Gentili avvocato dello Stato,
- az osztrák kormány képviseletében E. Riedl, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Bizottság képviselőjében Simon B. és H. Støvlbæk, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2001. május 14-i 2001/19/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 206., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 138. o.) módosított, a legalább hároméves szakoktatást és szakképzést lezáró felsőfokú oklevelek elismerésének általános rendszeréről szóló, 1988. december 21-i 89/48/EGK tanácsi irányelv (HL L 19., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 337. o., a továbbiakban: 89/48 irányelv), valamint az ügyvédi hivatásnak a képesítés megszerzése országától eltérő tagállamokban történő folyamatos gyakorlásának elősegítéséről szóló, 1998. február 16-i 98/5/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 77., 36. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 3. kötet, 83. o.) értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet D.C. Ebert német állampolgár, a Düsseldorf-i Ügyvédi Kamarában (Németország) „Rechtsanwalt”-ként bejegyzett ügyvéd és a Budapesti Ügyvédi Kamara (Magyarország) közötti, D.C. Ebert által érvényesíteni kívánt azon jog tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, hogy az „ügyvéd” címet anélkül használhassa, hogy az említett ügyvédi kamara tagja lenne.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 89/48 irányelv

- 3 A 89/48 irányelv hetedik és tizedik preambulumbekzdése, amelyek időbeli hatályuk folytán az alapügyre alkalmazandók, a következőképpen szólnak:

„[...] meg kell határozni a »szabályozott szakmai tevékenység« fogalmát, figyelembe véve az egyes tagállamok eltérő szociológiai jellemzőit; mivel szabályozott szakmai tevékenységnek kell tekinteni nemcsak az olyan szakmai tevékenységet, amelynek gyakorlása az egyik tagállamban oklevélhez van kötve, hanem az olyan szakmai tevékenységet is, amely – ha olyan címmel párosul, amely azok számára van fenntartva, akik bizonyos képesítési feltételeket teljesítenek – szabadon gyakorolható; [...]

[...] a felsőfokú oklevelek elismerésének általános rendszere nem irányul sem a szakma gyakorlására, beleértve a szakmai etikára vonatkozó olyan rendelkezések megváltoztatását [helyesen: nem irányul sem a szakma gyakorlására vonatkozó olyan rendelkezések megváltoztatására – beleértve a szakmai etikára vonatkozó rendelkezéseket is –], amelyek minden, egy tagállam területén azonos foglalkozást gyakoroló személyre érvényesek, sem arra, hogy a migráns munkavállalót mentesítsék e rendelkezések alkalmazása alól; [...] ez a rendszer kizárólag olyan intézkedésekről rendelkezik, amelyekkel biztosítani lehet, hogy a migráns a szakma gyakorlását érintő, fogadó tagállami rendelkezéseknek eleget tegyen”.

- 4 A 89/48 irányelv 1. cikkének a) pontja ezen irányelv alkalmazásában a következőképpen határozza meg az „oklevél” fogalmát:

„[...] minden oklevél, bizonyítvány és [...] egyéb tanúsítvány [...],

- amelyeket az egyes tagállamban annak törvényi, rendeleti és közigazgatási előírásai szerinti illetékes hatósága állít ki,

- amely azt igazolja, hogy az oklevél tulajdonosa legalább három évig tartó felsőfokú képzést vagy ennek megfelelő időtartamú részképzést végzett el egy egyetemen, egy felsőoktatási intézményben vagy más azonos szintű [helyesen: más, azonos szintű képzést nyújtó] intézményben, és [helyesen: adott esetben] a felsőfokú képzésen felül szükséges szakmai gyakorlatot is megszerelte, és

- amely azt igazolja, hogy az oklevél tulajdonosa rendelkezik olyan képesítéssel, amely egy szabályozott szakma megkezdéséhez vagy gyakorlásához az adott tagállamban szükséges,

[...]”

- 5 A 89/48 irányelv 2. cikke ekképp rendelkezik:

„Ezt az irányelvet a tagállamok minden olyan állampolgárára alkalmazni kell, aki önálló vállalkozóként vagy munkavállalóként egy másik tagállamban [helyesen: valamely fogadó tagállamban] kíván egy szabályozott szakmát gyakorolni.

Ez az irányelv nem vonatkozik azokra a foglalkozásokra, amelyekkel az oklevelek tagállamok általi kölcsönös elismeréséről szóló külön irányelv foglalkozik.”

6 A 89/48 irányelv 3. cikkének első bekezdése előírja:

„Ha egy szabályozott szakma megkezdését vagy gyakorlását a fogadó ország törvényei valamilyen oklevél megszerzésétől teszik függővé, akkor az illetékes hatóság a hiányos képzésre való hivatkozással nem tagadhatja meg egy tagállam állampolgárától az adott foglalkozásnak a saját állampolgárával azonos feltételek szerinti megkezdésének vagy gyakorlásának jogát [helyesen: Ha a fogadó tagállamban valamely szabályozott szakma megkezdése vagy gyakorlása oklevél birtoklásához van kötve, akkor a hatáskörrel rendelkező hatóság más tagállam állampolgárától sem tagadhatja meg képzés hiányára hivatkozva azt a jogot, hogy az adott foglalkozást azonos feltételek szerint kezdhesse meg vagy gyakorolhassa, mint a fogadó tagállam állampolgárai],

- a) amennyiben a kérelmező olyan oklevéllel rendelkezik, amely más tagállamban ahhoz szükséges, hogy annak területén az illető a foglalkozást megkezdhesse vagy gyakorolhassa [helyesen: az illető ugyanolyan foglalkozást megkezdhessen vagy gyakorolhasson], és ezt az oklevelet az egyik tagállamban szerezte; [...]

[...]”

7 A 89/48 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése ekképp rendelkezik:

„A 3. cikk nem akadályozza meg a fogadó tagállamot abban, hogy a kérelmezőtől kérje

[...]

- b) egy, legfeljebb három évig tartó adaptációs időszak teljesítését vagy alkalmassági vizsga letételét,
- amennyiben a megszerzett képzés [helyesen: képesítés] a 3. cikk a) és b) pontjának megfelelően olyan tárgyakra vonatkozik, amelyek lényegesen különböznek azoktól, amelyek a fogadó tagállamban előírt oklevél megszerzéséhez szükségesek, vagy
 - amennyiben a 3. cikk a) pontjában említett esetben a szabályozott szakma a fogadó tagállamban egy vagy több olyan szabályozott szakmai tevékenységet is magában foglal, amely a kérelmező származási tagállamában vagy abban a tagállamban, ahonnan a kérelmező érkezett, a szabályozott szakmának nem képezi részét, és amennyiben ez a különbség egy sajátos képzésben valósul meg, amelyet a fogadó állam megkövetel, és amely olyan tárgyakra vonatkozik, amelyek lényegesen különböznek azoktól, amelyeket a kérelmező a saját oklevele megszerzéséhez elsajátított, [...]

[...]

Amennyiben a fogadó állam [helyesen: tagállam] él ezzel a lehetőséggel, akkor a kérelmezőnek fel kell ajánlania az adaptációs időszak, illetve a szakmai alkalmassági vizsga közötti választás lehetőségét. Ettől az alapelvtől eltérően a fogadó állam [helyesen: tagállam] előírhatja az adaptációs időszakot vagy az alkalmassági vizsgát, ha olyan foglalkozásokról van szó, amelyek gyakorlása megköveteli a nemzeti jog pontos ismeretét, és amelyeknél a nemzeti jog kérdéseit illető tanácsadás és/vagy segítségnyújtás a szakmai tevékenység alapvető és állandó része. [...]"

8 A 89/48 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése ekképp rendelkezik:

„A fogadó tagállam illetékes hatósága, amely a szabályozott szakma megkezdésének engedélyezéséhez [helyesen megkezdéséhez] a kérelmezőtől feddhetetlenségét

igazoló okmányt, erkölcsi bizonyítványt vagy csődmentességi igazolást követel meg, vagy a foglalkozás gyakorlását súlyos, a foglalkozást sértő viselkedés, illetve büntendő cselekmény elkövetése [helyesen: vagy ezen szakma gyakorlását súlyos szakmai vétség vagy bűncselekmény] miatt megtagadja vagy felfüggeszti, más tagállamok olyan állampolgárai esetében, akik a fogadó tagállam felségterületén szeretnék a [helyesen: e] foglalkozást gyakorolni, megfelelő igazolásként elfogadja azoknak a származási tagállama vagy annak a tagállamnak az illetékes hatóságai által kiállított okmányokat, ahonnan az érintett érkezett, amelyek igazolják, hogy a kérelmezők ezeknek a követelményeknek eleget tesznek.

[...]"

- 9 A 89/48 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„A fogadó tagállam illetékes hatósága elismeri a tagállamok azon állampolgárainak jogát, akik a fogadó tagállam felségterületén a szabályozott szakmához és annak gyakorlásához szükséges követelményeknek eleget tesznek, hogy viselhetik a foglalkozásnak megfelelő szakmai címet.”

A 98/5 irányelv

- 10 A 98/5 irányelv (2), (3) és (7) preambulumbekzdése a következőképpen szól:

„(2) [...] a 89/48[...]irányelv [...] alapján az egyik tagállamban teljes képesítést nyert ügyvéd [helyesen: az egyik tagállamban teljes képesítést szerző ügyvéd a 89/48[...]irányelv [...] alapján] kérheti oklevele elismerését egy másik tagállamban, az ott történő letelepedése esetén azért, hogy az adott tagállamban

használatos szakmai címet viselve ügyvédi tevékenységet folytasson; [...] az [említett] irányelv célja az ügyvédek fogadó tagállamban történő szakmai beilleszkedésének biztosítása, és az irányelv nem kívánja módosítani sem az adott tagállamban érvényes szakmai szabályokat, sem az ott honos ügyvédek nem kívánja kivonni ezen szabályok hatálya alól [helyesen: nem irányul sem az adott tagállamban érvényes szakmai szabályok módosítására, sem arra, hogy ezen ügyvédet mentesítsék e rendelkezések alkalmazása alól];

- (3) [...] amíg egyes ügyvédek – többek között a 89/48[...] irányelvben előírt alkalmassági vizsga letételével – gyorsan beilleszkedhetnek a fogadó tagállam ügyvédi szakmájába [helyesen: hivatásrendjébe], addig más, teljes képesítéssel rendelkező ügyvédek a fogadó tagállamban letöltött bizonyos idejű, a saját országukban alkalmazott szakmai címnek megfelelő [helyesen: a saját országbeli szakmai megnevezéssel végzett] ügyvédi gyakorlat után illeszkedhetnek be, vagy saját országukban alkalmazott szakmai cím szerint [helyesen: a saját országbeli szakmai megnevezéssel] folytathatják tevékenységüket;

[...]

- (7) [...] e célkitűzések szem előtt tartása mellett ez az irányelv nem határoz meg semmilyen, kizárólag egy országon belüli helyzetre vonatkozó szabályt, és ahol mégis kihatással van az ügyvédi hivatás nemzeti szabályozására, csak annyiban teszi ezt [helyesen: és kizárólag olyan mértékben érinti az ügyvédi hivatásra vonatkozó nemzeti szakmai szabályokat], amennyiben ez célkitűzéseinek hatékony elérése érdekében szükséges; [...] többek között nem érinti a fogadó tagállamban használatos szakmai címek szerinti ügyvédi képzés megszerzését és az ügyvédi hivatás gyakorlását szabályozó nemzeti jogalkotást [helyesen: különösen nem érinti az ügyvédi hivatásnak a fogadó tagállambeli szakmai megnevezéssel történő megkezdésére és gyakorlására vonatkozó nemzeti szabályokat].”

- 11 A 98/5 irányelv „Az ügyvédi hivatás gyakorlásának joga a saját tagállam szakmai megnevezésével” című 2. cikke ekképp rendelkezik:

„Bármely ügyvéd jogosult állandó jelleggel bármely más tagállamban a saját tagállamában megszerzett szakmai címmel az 5. cikkben meghatározott [helyesen: ügyvédi] tevékenységek folytatására.

A fogadó tagállam ügyvédi szakmájába [helyesen: hivatásrendjébe] történő beilleszkedést a 10. cikk szabályozza.”

- 12 A 98/5 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„A saját tagállamában érvényes ügyvédi működési [helyesen: szakmai és etikai] szabályoktól függetlenül a saját országának szakmai címe használatával működő ügyvédre minden olyan tevékenység esetében, amelyet a fogadó tagállam területén végez, ugyanazok a működési [helyesen: szakmai és etikai] szabályok érvényesek, mint a fogadó tagállam szakmai címével működő ügyvédekre.”

- 13 A 98/5 irányelv „A fogadó tagállam ügyvédeivel azonos bánásmód” című 10. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Annak a saját országa szakmai címével működő ügyvédnek, aki igazolja, hogy a fogadó tagállamban legalább három évig ténylegesen és rendszeresen folytatta tevékenységét annak [helyesen: ennek] az államnak a jogában, beleértve a közösségi jogot is, a fogadó tagállam ügyvédi szakmájába [helyesen: hivatásrendjébe] történő befogadása céljából mentességet kell adni a 89/48[...] irányelv 4. cikk (1) bekezdése b) pontjában foglalt feltételek alól. [...]

[...]

(2) A saját országa szakmai megnevezésével a fogadó tagállamban működő ügyvéd bármikor kérheti oklevele elismerését a 89/48[...] irányelv alapján, abból a célból, hogy felvételt nyerjen a fogadó tagállam ügyvédi szakmájába [helyesen: hivatásrendjébe], és az adott tagállamban a szakmának megfelelő szakmai címmel gyakorolhassa ügyvédi hivatását.

(3) A saját országa szakmai címével a fogadó tagállamban legalább három éven át ténylegesen és rendszeresen működő ügyvéd, aki azonban az adott tagállam jogában három évnél rövidebb ideig működött, a tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságától engedélyt kaphat a fogadó tagállam ügyvédi szakmájába [helyesen: hivatásrendjébe] történő bebocsátásra, valamint jogot szerezhet az adott tagállamban hivatásának a megfelelő szakmai címmel történő gyakorlására anélkül, hogy a 89/48[...] irányelv 4. cikk (1) bekezdés b) pontjában említett feltételeket teljesítette volna, az alábbiakban megállapított feltételek és eljárások szerint.

[...]

(6) A fogadó tagállamban az ügyvédi szakmába [helyesen: hivatásrendbe] az (1), (2) és (3) bekezdés szerint befogadott ügyvéd jogosultságot nyer arra, hogy együttesen használja országa szakmai címét a saját tagállamának hivatalos vagy egyik hivatalos nyelvén [helyesen: hivatalos nyelvén vagy nyelvein], valamint a fogadó tagállam ügyvédi szakmájának megfelelő szakmai címet.”

A nemzeti jog

¹⁴ Az ügyvédi hivatás gyakorlásának megkezdését a következő jogszabályok szabályozzák Magyarországon:

- a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény (a továbbiakban: a bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló törvény);

- az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: az ügyvédekről szóló törvény).

A bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló törvény

- ¹⁵ A 2004. május 1-je és 2007. október 20-a közötti időszakban a bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló törvény releváns rendelkezései a következőképpen szóltak:

„21. §

(1) E rész rendelkezéseit kell alkalmazni, ha valamely tagállam állampolgára Magyarországon szabályozott szakmát szándékozik gyakorolni, és a küldő államban vagy származási országban jogosult ugyanannak a szakmának a gyakorlására.

[...]

35. §

(1) Az eljáró hatóság három évnél nem hosszabb alkalmazkodási időszakot vagy alkalmassági vizsgát írhat elő,

- a) ha a kérelmező képzésének gyakorlati vagy elméleti része lényegesen eltér a szabályozott szakma gyakorlásához Magyarországon előírt oklevél megszerzéséhez szükséges képzéstől,

[...]

(2) Az eljáró hatóságnak biztosítania kell, hogy a kérelmező választhasson az alkalmazkodási időszak és az alkalmassági vizsga között.

(3) A (2) bekezdésben foglaltaktól az eljáró hatóság akkor térhet el, ha olyan szakmáról van szó, amelynek gyakorlása megköveteli a magyar jog pontos ismeretét, és amelynek állandó és lényeges része a magyar jogra vonatkozó tanácsadás. Ebben az esetben az eljáró hatóság dönti el, hogy a kérelmezőt alkalmazkodási időszak vagy alkalmassági vizsga teljesítésére kötelezi.

[...]”

¹⁶ A szabályozott szakmák 2004. május 1-je és 2009. május 8-a között hatályos, a magyar Oktatási Minisztérium által közzétett listája értelmében az ügyvédi hivatás gyakorlásához szükséges képzési tanúsítvány a bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló törvény értelmében vett „oklevél” fogalma alá tartozik.

Az ügyvédekről szóló törvény

- 17 Az alapeljárás alapjául szolgáló kereset benyújtásának időpontjában, vagyis 2006. december 13-án az ügyvédekről szóló törvény releváns rendelkezései a következőképpen szóltak:

„6. §

(1) Az ügyvéd

- a) nem állhat munkaviszonyban, szolgálati viszonyban, munkavégzési kötelezettséggel járó más jogviszonyban; nem lehet közalkalmazott, köztisztviselő, közjegyző és főállású polgármester,
- b) nem végezhet személyes közreműködéssel vagy korlátlan anyagi felelősséggel járó vállalkozói tevékenységet.

[...]

(3) Az ügyvéd az összeférhetlenségi okot a bekövetkezésétől számított 15 napon belül köteles az ügyvédi kamarának bejelenteni.

[...]

13. §

(1) Ügyvédi tevékenységet – az alkalmazott ügyvéd kivételével – az végezhet, aki a kamara tagja, és az ügyvédi esküt letette.

[...]

(3) A kamarába – kérelmére – ügyvédként fel kell venni azt, aki megfelel a következő feltételeknek:

a) az [Európai Gazdasági Térségről szóló, 1992. május 2-i megállapodásban (HL 1994. L 1., 3. o.) részes valamely tagállam] állampolgára,

[...]

c) büntetlen előéletű,

d) jogi egyetemi végzettséggel rendelkezik,

e) magyar jogi szakvizsgát tett,

- f) a Magyar Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesületének tagja, vagy a kamara által elfogadott más felelősségbiztosítása van,

- g) az ügyvédi tevékenység folyamatos gyakorlására alkalmas irodahelyiséggel rendelkezik a kamara működési területén,

- h) nem esik a (4) bekezdésben felsorolt kizáró okok alá.

(4) Nem vehető fel a kamarába az,

- a) akivel szemben a 6. §-ban foglalt összeférhetlenségi ok áll fenn, és azt nem szünteti meg,

- b) aki a közügyektől vagy a jogi képzéshez kötött foglalkozástól eltiltás mellékbüntetés hatálya alatt áll,

- c) akit a bíróság szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt [...],

- d) akit az ügyvédi kamarából kizártak [...],

- e) aki cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság hatálya alatt áll, vagy gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen [...],

- f) aki az életmódja vagy magatartása miatt az ügyvédi hivatás gyakorlásához szükséges közbizalomra érdemtelen.

[...]

89/A. §

(1) E törvény rendelkezéseit az e Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni annak a személynek a Magyar Köztársaság területén kifejtett tevékenységére, aki az Európai Gazdasági Térség valamely tagállamnak állampolgára, és a külön jogszabályban meghatározott szakmai megnevezések valamelyike alatt ügyvédi tevékenység folytatására jogosult az Európai Gazdasági Térség valamely tagállamában (a továbbiakban: európai közösségi jogász).

[...]

89/B. §

(1) Aki európai közösségi jogászként a Magyar Köztársaság területén állandó jelleggel kíván ügyvédi tevékenységet folytatni, köteles kérelmezni, aki pedig eseti jelleggel szolgáltatást nyújtóként kíván ügyvédi tevékenységet folytatni, kérelmezheti az

európai közösségi jogászok kamara által vezetett névjegyzékébe (e Fejezet alkalmazásában a továbbiakban: névjegyzék) történő felvételét.

(2) A névjegyzékbe fel kell venni azt a kérelmezőt, aki

a) saját tagállamának ügyvédi nyilvántartást vezető szervezete által kiállított, három hónapnál nem régebbi okirat hiteles magyar fordításának bemutatásával bizonyítja, hogy az adott tagállamban ügyvédi tevékenység folytatására jogosult, [...]

[...]

89/F. §

(1) A névjegyzékbe felvett európai közösségi jogászt kérelmére a kamarába ügyvédként fel kell venni, ha

a) megfelel a 13. § (3) bekezdésének c), valamint f)–h) pontjában foglalt feltételeknek,

b) az általa ellátott ügyek számára és jellegére vonatkozó iratokkal, illetve a kamara külön felhívására személyes meghallgatáson hitelt érdemlően igazolja, hogy a Magyar Köztársaság területén megszakítás nélkül három éven át folytatott ügyvédi tevékenységet a magyar joggal kapcsolatban (ideértve az Európai Unió jogának magyarországi alkalmazásával kapcsolatos tevékenységet is), és

- c) a személyes meghallgatáson bizonyítja, hogy rendelkezik az ügyvédi tevékenység gyakorlásához szükséges szintű magyar nyelvtudással.

(2) A névjegyzékbe felvett európai közösségi jogász kérelmére a kamarába ügyvédként felvehető abban az esetben is, ha megszakítás nélküli magyarországi ügyvédi tevékenysége a három éves időtartamot eléri, de a magyar joggal kapcsolatos ügyvédi tevékenysége (ideértve az Európai Unió jogának magyarországi alkalmazásával kapcsolatos tevékenységet is) három évnél rövidebb időtartamú, és egyébként megfelel az (1) bekezdésben írt feltételeknek.

[...]

(4) Az európai közösségi jogász a kamarába történő felvétellel a kamara teljes jogú tagjává válik. Az ügyvéd megjelölés mellett továbbra is jogosult a saját tagállama szerinti szakmai megnevezését szerepeltetni névhasználatában.

[...]

89/I. §

[...]

(2) Az európai közösségi jogász névhasználatában kizárólag a saját tagállama szerinti szakmai megnevezését szerepeltetheti, továbbá köteles feltüntetni a saját tagállama

hivatalos nyelvén azon szakmai szervezetének megjelölését, amelynek tagja. A szakmai megnevezést magyar nyelvű kiegészítő magyarázattal is el kell látni, ha az az ügyvéd megnevezéssel összetéveszhető.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 18 D. C. Ebert német állampolgár, aki jogi tanulmányait Németországban végezte, és a Düsseldorf-i Ügyvédi Kamara tagjaként 1997 óta a „Rechtsanwalt” megnevezéssel jogosult ügyvédi tevékenység folytatására. D. C. Ebert a '90-es évek vége óta Magyarországon él, ahol – miután tanulmányokat folytatott a Miskolci Egyetemen – 2002-ben jogi doktori (PhD) címet szerzett.
- 19 2004-ben D.C. Ebert együttműködési megállapodást kötött egy magyarországi ügyvédi irodával, majd az ügyvédekről szóló törvény 89/A. §-a alapján a Budapesti Ügyvédi Kamara 2004. szeptember 20-i határozatával felvette az európai közösségi jogászok névjegyzékébe, így módon ügyvédi tevékenységet folytathat e tagállamban a saját tagállamában megszerzett szakmai megnevezéssel.
- 20 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő megállapítások szerint D.C. Ebert 2005-ben saját ügyvédi irodát alapított Magyarországon. A 2005. április 6-i határozatával a Budapesti Ügyvédi Kamara ezt az irodát nyilvántartásba vette.
- 21 Szintén az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint D. C. Ebert 2006. december 13-án kérte a Fővárosi Bíróságtól annak megállapítását, hogy a magyar „ügyvéd” cím használatára anélkül jogosult Magyarországon, hogy az ügyvédi kamarának tagja lenne.

22 A Fővárosi Bíróság azzal az indokkal utasította el ezt a kérelmet, hogy a 89/48 irányelv 1. cikke, valamint 7. cikkének (1) és (3) bekezdése alapján D. C. Ebert csak akkor lenne jogosult az „ügyvédi” cím viselésére, ha igazolná az ügyvédi kamarai tagságát. D. C. Ebert fellebbezést nyújtott be e határozat ellen a Fővárosi Ítéltáblához.

23 Ilyen körülmények között a Fővárosi Ítéltábla az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) A[...] 89/48[...], valamint a[...] 98/5[...] irányelv értelmezhető-e akként, hogy a német állampolgárságú felperes, aki németországi ügyvédi szakvizsgával rendelkezik, ottani ügyvédi kamara tagja, magyarországi tartózkodási engedéllyel és munkahellyel bír, magyarországi ügyvédi kamarai tagság nélkül jogosult a fogadó magyar állam hivatalos nyelve szerinti »ügyvéd« elnevezést bírósági és egyéb hivatalos eljárásban, a német nyelvű »Rechtsanwalt« és a magyar nyelvű »európai közösségi jogász« elnevezés mellett bármiféle engedély nélkül használni?

2) A 98/5[...] irányelv kiegészíti-e a 89/48[...] irányelvet, vagyis az ügyvédi hivatás gyakorlásáról a 98/5[...] irányelv a *lex specialis* az ügyvédi tevékenység körében, míg a 89/48[...] irányelv kizárólag általában szabályozza az egyes felsőfokú végzettségek elismerését?”

24 Az írásbeli észrevételeiben, valamint a tárgyaláson D. C. Ebert azt állította, hogy valójában mindössze azt kérte a magyar Oktatási és Kulturális Minisztériumtól, hogy alkalmassági vizsgát tessen annak érdekében, hogy a 89/48 irányelvnek megfelelően

a fogadó tagállamának szakmai megnevezése alatt engedélyezzék számára az ügyvédi hivatás gyakorlását, és hogy e minisztérium nem válaszolt erre a kérelemre, hanem áttette azt a Budapesti Ügyvédi Kamarához, amely szintén nem válaszolt rá.

- 25 A tárgyaláson a kamara megerősítette, hogy megkapta az Oktatási és Kulturális Minisztériumtól az említett kérelmet, azonban azt állította, hogy a nemzeti jogszabályok alapján nem rendelkezik hatáskörrel a felsőfokú okleveleknek a 89/48 irányelvnek megfelelően történő elismerése tekintetében, e hatáskör az említett minisztériumhoz tartozik, amely még nem hozott határozatot D. C. Ebert kérelme ügyében. A Budapesti Ügyvédi Kamara rámutatott arra, hogy ezért nem válaszolt erre a kérelemre, hanem felvette D. C. Ebertet az európai közösségi jogászok névjegyzékébe.
- 26 A Bíróság előtt a magyar kormány megerősítette, hogy a bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló törvény értelmében, amely a magyar jogba átültette a 89/48 irányelvet, D. C. Ebert okleveleinek elismerése az Oktatási és Kulturális Minisztérium hatáskörébe tartozik.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A második kérdésről

- 27 A kérdést előterjesztő bíróság második kérdése, amelyet elsőként kell megvizsgálni, lényegében arra irányul, hogy a 98/5 irányelv kizárja-e a 89/48 irányelv alkalmazását oly módon, hogy más tagállamok ügyvédei számára a 98/5 irányelv 10. cikkének (1) és

(3) bekezdésében szereplő lehetőségek minősülnek az egyetlen eszköznek arra, hogy valamely fogadó tagállamban ügyvédi címet szerezhessenek, vagy pedig a két irányelv kiegészíti-e egymást azáltal, hogy két módot vezet be a tagállamok ügyvédei számára arra vonatkozóan, hogy miként kezdhetik meg az ügyvédi hivatás gyakorlását a fogadó tagállamban annak szakmai megnevezésével.

- 28 D. C. Ebert, a magyar, a cseh, a spanyol és az osztrák kormány, valamint az Európai Bizottság úgy ítéli meg, hogy a 98/5 irányelv és a 89/48 irányelv két módot vezet be az ügyvédi hivatás fogadó tagállambeli gyakorlásának megkezdésére. A tárgyaláson a Budapesti Ügyvédi Kamara jelezte, hogy egyetért ezzel az állásponttal.
- 29 E tekintetben a 89/48 irányelv 2. cikkének második bekezdése kimondja, hogy az irányelv nem vonatkozik azokra a foglalkozásokra, amelyekkel az oklevelek tagállamok általi kölcsönös elismeréséről szóló külön irányelv foglalkozik.
- 30 A 98/5 irányelv 10. cikkének (1) bekezdéséből azonban kitűnik, hogy annak a saját országa szakmai címével működő ügyvédnek, aki igazolja, hogy a fogadó tagállamban legalább három évig ténylegesen és rendszeresen folytatta tevékenységét ennek az államnak a jogában, beleértve az uniós jogot is, a fogadó tagállam ügyvédi hivatásrendjébe történő befogadása céljából mentességet kell adni a 89/48 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjában foglalt feltételek alól.
- 31 Ezen túlmenően a 98/5 irányelv 10. cikkének (3) bekezdésében előírt feltételek mellett a saját országa szakmai címével a fogadó tagállamban legalább három éven át ténylegesen és rendszeresen működő ügyvéd, aki azonban ez utóbbi tagállam jogában három évnél rövidebb ideig működött, szintén engedélyt kaphat ezen tagállamban

hivatásának a megfelelő szakmai címmel történő gyakorlására anélkül, hogy a 89/48 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjában említett feltételeket teljesítenie kellene.

- 32 Ugyanakkor, jóllehet az ügyvédi hivatásnak a fogadó tagállam megnevezésével történő gyakorlásának megkezdésére vonatkozó e lehetőségek esetén az az ügyvéd, aki más tagállamban szerezte képesítését, mentesül a 89/48 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt feltételek alól, meg kell állapítani, hogy a 98/5 irányelv nem fosztja meg az ilyen ügyvédet – nevezetesen akkor, ha még nem tudja igazolni, hogy a fogadó tagállamban legalább három éve ténylegesen és rendszeresen működik – annak a lehetőségétől, hogy a 89/48 irányelvre hivatkozva kérje az ügyvédi szakma e tagállam szakmai megnevezésével történő megkezdését. Ugyanis – amint a 98/5 irányelv (2) és (3) preambulumbekkezdésében tükröződik – ezen irányelv 10. cikkének (2) bekezdéséből kifejezetten kitűnik, hogy a saját országa szakmai megnevezésével a fogadó tagállamban működő ügyvéd bármikor kérheti oklevele elismerését a 89/48 irányelv alapján, abból a célból, hogy felvételt nyerjen a fogadó tagállam ügyvédi hivatásrendjébe, és az adott tagállamban a szakmának megfelelő szakmai címmel gyakorolhassa ügyvédi hivatását.
- 33 Ebben a helyzetben a 89/48 irányelv 1. cikkének a) pontja értelmében vett „oklevéllel” rendelkező, D. C. Eberthez hasonló személy ezen irányelv 3. cikke első bekezdésének a) pontja értelmében a fogadó tagállamban megkezdheti a szabályozott ügyvédi szakma gyakorlását. Ugyanakkor az olyan szakma tekintetében, amelynek a gyakorlása megköveteli a nemzeti jog pontos ismeretét, és amelyeknél a nemzeti jog kérdéseit illető tanácsadás és/vagy segítségnyújtás a szakmai tevékenység alapvető és állandó része, a 89/48 irányelv 3. cikke az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján nem képezi akadályát annak, hogy a fogadó tagállam a kérelmezőtől azt is megkövetelje, hogy alkalmassági vizsgát tegyen, feltéve, hogy e tagállam előzetesen megvizsgálja, hogy a kérelmezőnek a szakmai gyakorlat során megszerzett tudása teljesen vagy részben fedí-e ez utóbbi rendelkezés első albekezdésében említett lényegi

különbséget (lásd a C-118/09. sz. Koller-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-13267. o.] 38. és 39. pontját).

- 34 Ebből következik, hogy valamely tagállam ügyvédje megkezdheti az ügyvédi szakma gyakorlását abban a fogadó tagállamban, ahol ez a szakma szabályozott, és a 89/48 irányelv, vagy pedig a 98/5 irányelv 10. cikkének (1) és (3) bekezdése alapján általa megszerzett szakmai megnevezéssel gyakorolhatja azt.
- 35 A második előterjesztett kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a 89/48 és a 98/5 irányelv kiegészíti egymást azáltal, hogy két módot vezet be a tagállamok ügyvédei számára arra vonatkozóan, hogy miként kezdhetik meg az ügyvédi hivatás gyakorlását a fogadó tagállamban ez utóbbi szakmai megnevezésével.

Az első kérdésről

- 36 A kérdést előterjesztő bíróság első kérdése lényegében arra irányul, hogy a 89/48 irányelvvel és a 98/5 irányelvvel ellentétes-e az a nemzeti szabályozás, amely az ügyvédi tevékenységnek a fogadó tagállam ügyvédi címével történő gyakorlása céljából az ügyvédi kamaraihoz hasonló szervezetbeli tagság kötelezettségét írja elő.
- 37 A 89/48 irányelv 3. cikkéből következik, hogy amennyiben valamely személy olyan oklevéllel rendelkezik, amely más tagállamban valamely foglalkozás megkezdéséhez szükséges, joga van ahhoz, hogy a fogadó tagállamban ugyanolyan feltételekkel kezdje meg e foglalkozás gyakorlását, mint e tagállam állampolgárai, eltekintve a fogadó tagállam oklevelének birtoklására vonatkozó feltételtől.

- 38 Ezen túlmenően a 89/48 irányelv tizedik preambulumbekzdésének összefüggésében értelmezett 6. cikkéből következik, hogy annak a személynek, aki valamely szabályozott szakmát az ezen irányelv 1. cikkének a) pontja értelmében vett oklevél elismerése alapján kezd meg a fogadó tagállamban, meg kell felelnie az említett tagállam szakmai szabályainak, többek között a szakmai etika tiszteletben tartására irányuló szabályoknak.
- 39 A 98/5 irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből következik továbbá, hogy még a saját országának szakmai megnevezése használatával működő ügyvédre is ugyanazok a működési szabályok érvényesek minden olyan tevékenység esetében, amelyet a fogadó tagállam területén végez, mint az e tagállam szakmai megnevezésével működő ügyvédekre (lásd ebben az értelemben a C-225/09. sz. Jakubowska-ügyben 2010. december 2-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-12329. o.] 57. pontját).
- 40 Következésképp meg kell állapítani, hogy sem a 89/48 irányelvvvel, sem pedig a 98/5 irányelvvvel nem ellentétes az olyan, közérdek által igazolt törvényi, rendeleti vagy közigazgatási nemzeti rendelkezések minden, valamely tagállam területén ügyvédi hivatást gyakorló személyre történő alkalmazása – különösen az e hivatás megkezdésére vonatkozóan –, mint amilyenek a szervezeti, a képesítési, a szakmai etikai, az ellenőrzési és a felelősségi szabályok (lásd ebben az értelemben a 89/48 irányelvet illetően a C-55/94. sz. Gebhard-ügyben 1995. november 30-án hozott ítélet [EBHT 1995., I-4165. o.] 35. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 41 A kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia, hogy a Budapesti Ügyvédi Kamara az Unió szabályainak, és különösen a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének megfelelően alkalmazta-e ezeket a szabályokat (lásd ebben az értelemben a C-19/92. sz. Kraus-ügyben 1993. március 31-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-1663. o.] 32. pontját, a fent hivatkozott Gebhard-ügyben hozott ítélet 37. pontját és a C-564/07. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2009. június 11-én hozott ítélet 31. pontját).

- 42 Az első előterjesztett kérdésre ezért azt a választ kell adni, hogy sem a 89/48 irányelvvel, sem pedig a 98/5 irányelvvel nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely az ügyvédi hivatásnak a fogadó tagállam ügyvédi címével történő gyakorlása céljából az ügyvédi kamaraihoz hasonló szervezetbeli tagság kötelezettségét írja elő.

A költségekről

- 43 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Sem a 2001. május 14-i 2001/19/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a legalább hároméves szakoktatást és szakképzést lezáró felsőfokú oklevelek elismerésének általános rendszeréről szóló, 1988. december 21-i 89/48/EGK tanácsi irányelvvel, sem pedig az ügyvédi hivatásnak a képzés megszerzése országától eltérő tagállamokban történő folyamatos gyakorlásának elősegítéséről szóló, 1998. február 16-i 98/5/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely az ügyvédi hivatásnak a fogadó tagállam ügyvédi címével történő gyakorlása céljából az ügyvédi kamarához hasonló szervezetbeli tagság kötelezettségét írja elő.**

- 2) A 89/48 és a 98/5 irányelv kiegészíti egymást azáltal, hogy két módot vezet be a tagállamok ügyvédei számára arra vonatkozóan, hogy miként kezdhetik meg az ügyvédi hivatás gyakorlását a fogadó tagállamban ez utóbbi szakmai megnevezésével.**

Aláírások